ÜNİVERSİTELEŞEN ŞEHİR Mİ ŞEHİRLEŞEN ÜNİVERSİTE Mİ?

Bir milletin ilerlemesi, gelişmesi insanlarını ne kadar eğittiğiyle doğru orantılıdır. Eğitim seviyesi iyi düzeyde insanlardan oluşan milletlerin hem kendilerine hem de insanlığa olumlu yönde katkıları olacağı muhakkaktır. Bir eğitim kurumu olan üniversitelerimiz, ülkenin ilerlemesi, geleceğin inşası ve istenilen seviyeye ulaşmasında kritik öneme haizdir. Bu noktada, bizler, üniversitelerimizi sadece öğrenci merkezli birer eğitim merkezi olarak mı yoksa hem öğrenci hem de toplumun inşa sürecine dahil olan bir mekanizma olarak mı düşüneceğiz? sorusunun cevabını bulmamız gerekmektedir.

Ülkemizdeki üniversite sistemi, keyfiyetten ziyade kemiyete ağırlık veren bir yapıdadır. Bir üniversitenin değeri kaç öğrencisi olduğuyla ölçülmektedir. Bin bir zahmetle üniversiteyi kazanan öğrenciler mezun olduğunda alanını tanıyamıyorsa, yeterli bilgi donanımıyla mücehhez değilse, bugün gelinen nokta açısından yaklaşık 200 üniversitenin ülkemizin geleceğine yön verememesini garip karşılamamak gerekir. Maalesef ülkemizde diğer eğitim kurumlarıyla birlikte üniversitelerimizin sayıya endeksli, halktan kopuk, sadece kendi çapında bir şeyler yapmaya çalışan ancak ne yaptığını kimsenin bilmediği, değiştirilmesi için de herhangi bir çabanın olmadığı bir durum söz konusudur. Bu noktadan çıkmanın en önemli yolu ise, her alanda fakülte ve yüksekokul açmaktan ziyade, belirli alanlara yoğunlaşan birimler; az sayıda, liyakatli, alanına hâkim, içinden çıktığı toplumun değerleriyle barışık, onların problemlerine çözüm bulan mezunlar verebilmek olmalıdır.

Bugün artık, birçok dalı bulunan, öğrenci sayısı bakımında çok olan üniversite anlayışı terk edilmeye başlandı. Tematik üniversite diyebileceğimiz belirli alanlara has üniversiteler açılmaktadır. Mesela, tıp, psikiyatri, ekonomi, güzel sanatlar vs… bunlardan bazılarıdır. Belirli alanlara has üniversitelerin açılması, aslında her birimi içinde barındırmaya çalışan üniversitelerin işlemediğinin birer yansıması değil midir? Sadece kemiyet düşünüldüğünde, verilen mezunların liyakatsizliği göz önünde getirildiğinde daha az bölümlü, belirli alanlarda temayüz eden üniversite anlayışının önemi ortaya çıkmaktadır. Bugün dünyaca ünlü Harvard ve Oxfort üniversitelerin öğrenci sayısı lisans 6700 ve yüksek lisans 12000 civarındadır. Bizdeki üniversitelerin 50 binler civarında ve bilimsel anlamda etkisinin çok az olduğu düşünüldüğünde az sayıda öğrenci ve belli alanlarda yoğunlaşan eğitim anlayışının ne kadar isabetli olacağı ortaya çıkmaktadır.

Üniversitelerimizin sadece kemiyet sorunları yoktur. Bunun yanında içinde bulundukları toplumdan kopuk bir yapıları da bulunmaktadır. Dikkat edilirse Anadolu'daki üniversiteler şehirlerin dışına kurulmuştur. 2000'li yılların sonlarına doğru yaygınlık kazanan uydu kent projeleri gibi üniversitelerimiz de adeta uydu eğitim kurumları haline gelmiştir. İl dışında üniversite kurulmaya ise gerekçe, şehir içinde yer bulunamaması gösterilmektedir. Meselenin bu yönü ayrıca tartışılabilir ancak, şehrin dışında üniversite kurmanın bireysel ve toplumsal sıkıntılara sebebiyet verdiğini ifade etmek gerekmektedir. Şöyle ki; üniversite ortamında halktan kopuk olan öğrenciler, mezun olduğunda bu kopukluğun birer yansıması olarak, halka tepeden bakabilme, onu beğenmeme durumuna girebilmektedirler. Bu şekilde mezun olan öğrenci, benim oyumla köylü Mehmet Ağa'nın oyu aynı değerde olamaz diyebilmekte, bizzat halkın seçtiği milletvekillerinden bazılarının ben kültürlüyüm onlar bir şey bilmez diyerek kendi milletine cahil muamelesi yapabilmektedir. Örnekleri artırmak mümkündür.

İslam'ın ilk indirildiği yıllardan itibaren üniversite geleneği toplumsal hafızamızda yerini almıştır. İlk üniversite olarak kabul gören, Peygamberimizin arkadaşlarından oluşan Ashab-ı

Suffa'nın mescidin yanında yer aldığı unutulmamalıdır. Tarihimizdeki Nizamiye Medreseleri Bağdat'ta, Nişabur'da Belh'te il merkezlerindeydi. Osmanlı döneminde de durum farksızdı. Söz konusu medreseler halkla iç içe, onların problemleriyle birincil derece ilgilenmekteydiler. Eğer toplumun seviyesinden şikayet ediyorsak, o toplumun birer parçası olan üniversitelerin onlara neler verdiğine bakmak gerekir. Verilmeyen bir merciden geri dönüş beklemek yanlış olacaktır. Dolayısıyla şehirleşen üniversiteler yerine üniversiteleşen şehirler oluşturulmalı veya şehirlerimizin bu yönlü dönüşümü sağlanmalıdır.